

Opinia ornitologiczna

dla budynku Szkoły Podstawowej nr 1 w Skoczowie

ul. Mickiewicza 11, Skoczów

Wykonał: Wojciech Gałosz

27.06.2024 r.

Wstęp

Budynki stanowią istotne miejsce rozrodu i spoczynku dla wielu gatunków ptaków i ssaków, w tym również gatunków podlegających ochronie prawnej. Z aktów prawnych takich jak Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz Rozporządzenie Ministra środowiska z dnia 16 grudnia 2016 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt wyraźnie wynika, że w przypadku, gdy budynek stanowi właśnie takie miejsce, należy przedsięwziąć odpowiednie środki, aby nie spowodować szkody w środowisku lub uzyskać stosowne zgody, w tym zgody na odstąpienia.

Dlatego dobrą praktyką jest jeszcze przed rozpoczęciem prac budowlanych, w trakcie ich planowania przeprowadzić inspekcję obiektu pod kątem występowania gatunków chronionych, w tym szczególnie ptaków i nietoperzy. W przypadku stwierdzenia rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku lub żerowania należy tak zaplanować prace, aby zminimalizować ich wpływ na wymienione wcześniej aspekty. Jeżeli nie da się tego uniknąć, należy wystąpić o zgody na odstąpienia od zakazów i zaplanować proporcjonalne działania kompensujące.

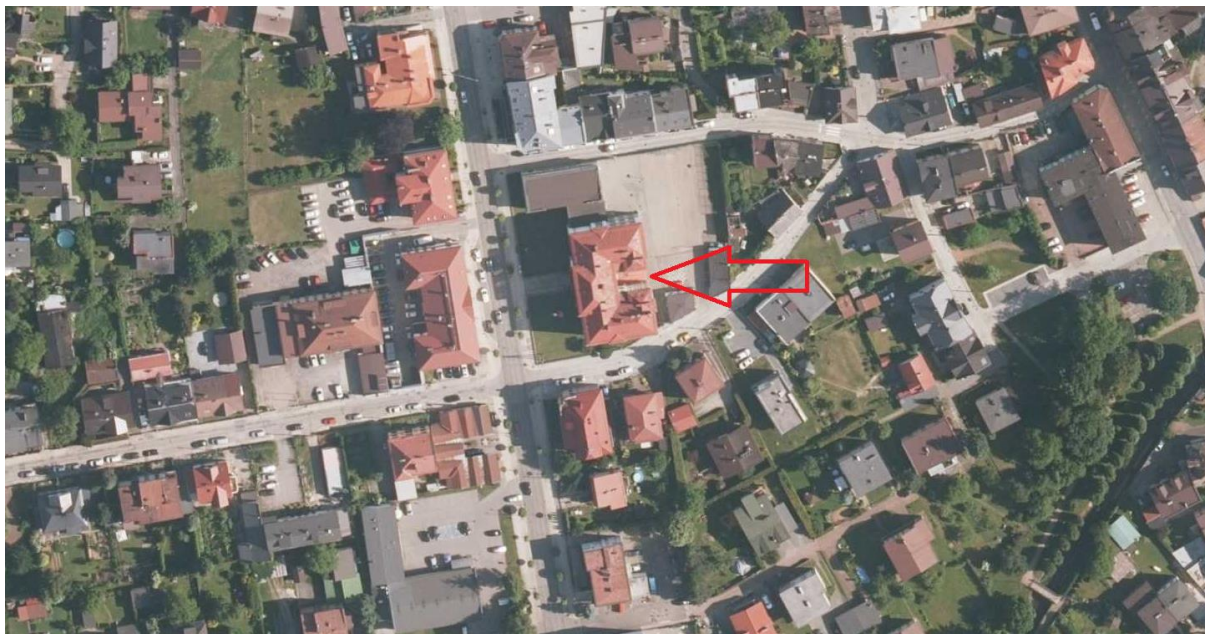
Takim celom służy inwentaryzacja ornitologiczna i chiropterologiczna. Powinna ona być prowadzona w reprezentatywnym okresie, aby wychwycić rzeczywistą, aktualną bytność zwierząt należących do gatunków chronionych. W przypadku braku takiej możliwości, można inwentaryzację przeprowadzić na podstawie dowodów pośrednich, zalecana wtedy jest znacząco większa staranność prowadzonych obserwacji i wymagane jest duże doświadczenie obserwatora. W takim przypadku – zgodnie z zasadą ostrożnościową – wszystkie wątpliwości np. co do liczby osobników, gniazd, sposobu zasiedlenia interpretuje się na korzyść wymogów ochrony przyrody.

O ile sama inwentaryzacja daje informacje o zasiedleniu budynku, o tyle dla Inwestora istotna jest Opinia ornitologiczna, gdzie w jasny sposób opisuje się budynek, obecne gatunki oraz sposoby postępowania z nimi i ich siedliskami. Jest to dokument mający istotne znaczenie, jako pomoc w trakcie projektowania działań budowlanych czy remontowych.

Opis obiektu

Jest to budynek położony w obrębie zabudowy miejskiej. W bezpośrednim otoczeniu znajdują plac sportowy, trawniki oraz droga.

W nieco dalszej odległości praktycznie ze wszystkich stron otaczają go zwarte zabudowania miejskie.

Ryc. 1. Otoczenie opisywanego obiektu. Przedmiotowy budynek zaznaczony strzałką.

Podkład: <https://geoportal.gov.pl/>

Obiekt zbudowano na płaskim terenie jako wielokondygnacyjny budynek o skomplikowanej bryle z niewielkim podpiwniczeniem. Strych jest rozległy, ale zabezpieczony siatkami w sposób szczelny.

Podpiwniczenie w pełni zagospodarowane na kotłownię.

Elewacja pokryta tynkiem mineralnym z nielicznymi pęknięciami, czy ubytkami. Parapety zewnętrzne w większości dobrze przymocowane, bez szczelin i nisz umożliwiających przebywanie kręgowcom. Na poziomie parteru, od strony północnej jest kilka parapetów ze szczelinami umożliwiającymi schronienie drobniejszym zwierzętom. Elewacja skomplikowana, z licznymi gzymsami.

Ryc. 2. Budynek – widok od strony północno-wschodniej.

Ryc. 3. Budynek – widok od strony zachodniej.

Ryc. 4. Budynek – widok od strony południowej.

Ryc. 5. Budynek – widok od strony wschodniej.

Ryc. 6. Przestrzeń strychu.

Wizja w terenie i jej wyniki

Obserwacje terenowe prowadzono 25.06.2024 r. w warunkach dobrej widoczności. Obserwacje dzienne rozpoczynano w godzinach popołudniowych i kontynuowano wieczorem. Obserwacje nocne prowadzono po zmroku i przed świtem w formie 30-minutowych nasłuchów ukierunkowanych w stronę zidentyfikowania bytności nietoperzy.

Termin obserwacji był po przylocie oknówki *Delichon urbicum* oraz jerzyka *Apus apus*.

W trakcie obserwacji dziennych skupiono się na aktywności ptaków i śladach ich bytności w obrębie samej elewacji, otworów okiennych, zarówno z wykorzystaniem lornetki, jak i endoskopu. W przypadku dachu i przestrzeni poddasza dokonano lustracji pod kątem możliwego gniazdowania ptaków lub śladów takiego faktu.

Obserwacje prowadzono z pomocą lornetki 10x42 oraz lustrzanki cyfrowej z obiektywem typu zoom 18-300 mm. Poszukiwano samych ptaków, ich gniazd i śladów bytności, takich jak resztki kału, zaciemnienia tynku w miejscu przebywania. W trakcie inspekcji elewacji do penetracji szczelin używano endoskopu DNT z sondą o średnicy 8,5 mm.

W trakcie obserwacji nocnych korzystano z detektora marki Lunabat DFR-1 (szerokopasmowy detektor ultradźwiękowy z detekcją typu frequency-division z funkcją zachowania amplitudy nie wymagającą dostrajania, zintegrowany ze specjalizowanym rejestratorem szerokopasmowym). Nasłuch detektorowy prowadzono w formie powolnego obejścia budynku. Posiłkowano się obserwacją z pomocą noktowizora II generacji Bushnell Equinox Z. Do opracowania danych korzystano z oprogramowania bioakustycznego Pettersson BATSOUND - v.4.1.

Budynek posiada strych, ale jest on szczelnie zamknięty. Brak do niego dostępu z zewnątrz dla zwierząt, a szczeliny pomiędzy dachem a murami zabezpieczone są gęstą siatką metalową. W przestrzeni strychowej nie stwierdzono obecności chronionych zwierząt, czy śladów takiej obecności.

W obrębie elewacji budynku nie obserwowano bezpośrednio przebywania ptaków, nietoperzy. W dwóch miejscach odnotowano materiał gniazdowy gołębia miejskiego *Columba livia forma urbana*.

W obrębie dachu obserwowano wielokrotnie zaniepokojonego kopciuszka *Phoenicurus ochruros*. Jego zachowanie wskazywało na gniazdowanie w obrębie budynku.

Parapety zewnętrzne są w większości dobrze przymocowane, bez szczelin pod spodem. W kilku miejscach są obluźnione i powstaje tam szczelina o grubości do 2 cm, brak jednak obecności zwierząt, czy też śladów obecności.

W trakcie obserwacji nocnych odnotowano wokół budynku aktywność głosową 2 osobników nietoperzy należących do gatunku mroczek późny *Eptesicus serotinus*. Aktywność koncentrowała się w przestrzeni na południe pomiędzy opisywanym obiektem, a budynkami sąsiadującymi. Nie obserwowano wlotów, czy porannego rojenia. W związku z tym budynku nie należy traktować jako siedlisko nietoperzy.

Ryc. 7. Gniazdo gołębia miejskiego.

Ryc. 8. Gniazdo gołębia miejskiego.

Ryc. 9. Przestrzeń pod jednym z parapetów. Brak śladów bytności zwierząt.

Ryc. 10. Elewacja zachodnia z zaznaczonymi miejscami gniazdowania gołębia miejskiego.

Podsumowanie, wnioski i zalecenia

Budynek należy traktować jako siedlisko 2 gatunków chronionych:

- kopciuszek *Phoenicurus ochruros* – 1 para,
- gołąb miejski *Columba livia forma urbana* – 2 pary potencjalnie.

Zgodnie z praktyką i zasadą ostrożnościową należy stwierdzić, że miejscem gniazdowania oraz miejscem rozrodu, spoczynku i wychowu młodych 2 gatunków chronionych w rozumieniu Ustawy o ochronie przyrody i Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.

Przed rozpoczęciem prac należy uzyskać zezwolenie na odstępstwa od zakazów zawartych w wymienionych aktach prawnych.

Aby wykonać kompensacje przyrodnicze, w trakcie prac należy na budynku zamontować:

Dla kopciuszka – 2 budki półotwarte typu kopciuszek. Budki powinny być zainstalowane w trakcie prac termomodernizacyjnych w taki sposób, aby ich boki były wtopione w materiał ocieplający elewację.

Ryc. 11. Przykład budki półotwartej. Źródło: www.mkwpracownia.pl/

Budki należy rozwiesić na elewacji wschodniej, na wysokości co najmniej 4-5 metrów od poziomu gruntu, możliwie oddaloną od okien.

Prace należy prowadzić pod nadzorem przyrodniczym. Nadzór powinien być sprawowany w celu:

- dokonania kontroli przed rozpoczęciem prac, czy w obrębie budynku nie odbywają się lęgi chronionych ptaków,
- w przypadku stwierdzenia takiego faktu nadzór powinien dopilnować, aby prace prowadzone były w innych częściach budynku, a dopiero po wyprowadzeniu lęgów/zakończeniu rozrodu i wychowu młodych realizować je w otoczeniu gniazda,
- wskazania miejsca i sposobu zawieszenia budek,
- kontroli jakości budek i sposobu ich zawieszenia.